

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Energimarknadsinspektionens rapport Säker och effektiv tillgång till mätvärden på den svenska slutkundsmarknaden

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Ei föreslår ändringar i ellagen (1997:857), mätförordningen (1999:716), i instruktionen för Energimarknadsinspektionen (2016:742) och i instruktionen för Svenska kraftnät (2007:1119).

Ändringarna i ellagen innebär bland annat att tydliggöranden om krav på nätföretag att tillgängliggöra mätvärden för elanvändare och aktiva kunder och rapportera mätvärden till behöriga parter, samt att kostnader för en begäran om tillgång till eller rapportering av mätvärden inte får debiteras kunder som inte själva begärt annan mätning än den som följer av ellagen och andra föreskrifter.

Ändringarna i mätförordningen innebär bland annat att Ei får meddela föreskrifter gällande de ändringar som införs i ellagen samt att det befintliga undantaget från elmätarnas funktionskrav utvidgas till att också inkludera säkerhetskänslig verksamhet, det vill säga sådan verksamhet som omfattas av 1 § i säkerhetsskyddslagen (2018:585). En sammanfattning av de föreslagna ändringarna finns på s. 106-108 i remissen.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

EU-kommissionen har beslutat om en genomförandeförordning om driftskompatibilitet och tillgång till uppgifter om mät- och förbrukningsuppgifter som träder i kraft den 5 januari 2025. Ei anger att man har fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag på hur reglerna i genomförandeförordningen ska uppfyllas och föreslå en praxis för hur genomförandeförordningen med tillhörande referensmodell ska tillämpas i Sverige. I uppdraget ingår bland annat att föreslå vilka aktörer som ska vara administratörer av mätuppgifter, mätpunktadministratörer, leverantörer av uppgiftstillgång och tillståndsadministratörer enligt genomförandeförordningen och föreslå hur de olika förfarandena för utbyte av uppgifter, som beskrivs i bilagan till genomförandeförordningen, bör utformas i Sverige.

Syftet med de nya reglerna anges vara flera. Bestämmelserna i den nya genomförandeförordningen syftar till att underlätta driftskompatibilitet och öka effektiviteten hos transaktioner som inbegriper marknadsaktörers tillgång till och utbyte av uppgifter, och i slutändan hos energitjänster, främja konkurrensen på slutkundsmarknaden och bidra till att undvika onödiga administrativa kostnader.

Vidare anger Ei att målet med den nationella regleringen är att säkerställa att det är enkelt för slutkunder att ge berättigade parter tillgång till mätvärden eller att själv få tillgång till sina mätvärden, och att de förfaranden som används för detta är effektiva och säkra.

Regelrådets bedömning. Ei beskriver förslaget bakgrund och syfte. Beskrivningen är tydlig. Regelrådet finner därför att beskrivningen av förslaget bakgrund och syfte är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Ei anger att nollalternativet skulle innebära att Sverige i praktiken inte tillämpar genomförandeförordningens detaljerade krav eftersom ingen aktör får de skyldigheter som följer av rollerna. Utöver det skulle inte datasäkerhet och dataskydd säkerställas av Sverige, vilket ökar risken för dataintrång och cyberattacker. Nollalternativet innebär att Sverige inte uppfyller EU:s regelverk och därmed riskerar att EU-kommissionen initierar ett överträdelseförfarande mot Sverige.

Ei anger att en alternativ lösning till den föreslagna regleringen vore att starta en elmarknadshubb, som Ei tidigare har utrett och som Svenska kraftnät har arbetat med. Ei har, på uppdrag av regeringen, under 2015–2017 utrett och föreslagit författningsändringar för att möjliggöra införandet av en central informationshanteringsmodell för elmarknaden. Hubben skulle drivas av Svenska kraftnät. Ei bedömde att etablerandet av en central elmarknadshubb på den svenska elmarknaden skulle göra att framtidens krav på informationshantering skulle kunna mötas på ett kostnadseffektivt och kundvänligt sätt. En kostnadsnyttoanalys utförd av Sweco för Ei:s räkning visade att betydande samhällsekonomiska vinster kan uppnås genom att etablera en elmarknadshubb i Sverige. Ei gör dock bedömningen att det inte skulle vara möjligt att hinna utreda och starta en elmarknadshubb eller en mer renodlad datahubb till januari 2025. Vidare beskriver Ei alternativa lösningar för respektive förslag.

Regelrådets bedömning. Ei beskriver effekter av om ingen reglering kommer tillstånd såväl som alternativa lösningar. Beskrivningen är mycket utförlig.

Regelrådet finner beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Ei anger att bestämmelserna föreslås för att uppfylla tvingande regler i genomförandeförordningen och att de överensstämmer med överordnat rätt.

Vad gäller de definitioner som ändras anger Ei att det är frivilligt att ange definitioner och att de föreslagna definitionerna hänvisar till de begrepp som används i genomförandeförordningen, elmarknadsdirektivet och elmarknadsförordningen. Ei anger att definitionerna endast syftar till att förtydliga och förenkla bestämmelserna i ellagen, mätförordningen och mätföreskrifterna.

Regelrådets bedömning. Ei beskriver förslaget överensstämmelse med EU-rätten. Beskrivningen är tydlig.

Regelrådet finner beskrivningen av överensstämmelsen med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Ei anger att minimikraven i genomförandeförordningen ska tillämpas från och med den 5 januari 2025 och att nätföretagens anpassningar till EU-kraven därför behöver implementeras senast den 5 januari 2025. Ei anger att det är kort om tid för att besluta om anpassningar till de nya EU-reglerna i genomförandeförordningen som träder i kraft 5 januari 2025. Föreskrifter med detaljerade bestämmelser kommer tidigast att kunna offentliggöras av Ei i slutet av 2024. Ei anger att det inte skulle ge företagen tillräckligt med tid för att hinna anpassa sina system. Ei avser därför att ta fram en vägledning som ska underlätta för företagen att implementera adekvata systemlösningar.

Vad gäller behov av speciella informationsinsatser anger Ei att det ställs krav på informationsinsatser till slutkunder och behöriga parter i genomförandeförordningen. Kraven innebär att nätföretag och behörig myndighet ska publicera information om hur tillgång till mätvärden ska erhållas. Utöver det kommer Ei att publicera nationell praxis och tydlig information om kraven i genomförandeförordningen. Ei kommer också att genomföra ett seminarium för branschen med information om genomförandeförordningen och publicera en vägledning om genomförandeförordningens krav.

Regelrådets bedömning. Ei beskriver särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser. Beskrivningen är mycket tydlig och Regelrådet anser att det är positivt att Ei avser ta fram en vägledning för att underlätta för företagen med implementeringen då Ei bedömer att arbetet med föreskrifter kommer dra ut på tiden.

Regelrådet finner beskrivningen av särskild tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I kapitel 8.4 beskriver Ei berörda företag. Ei beskriver bland annat att det i Sverige finns cirka 175 nätföretag. Av dessa bedriver cirka 160 lokalnätverksamhet, 20 regionnätverksamhet och två transmissionsnätverksamhet eller enbart utlandsförbindels. Fem företag har både lokalnät och regionnät. Regionnäten ägs i huvudsak av Ellevio, Eon och Vattenfall. Lokalnäten ägs till cirka 60 procent av Ellevio, Eon och Vattenfall och resterande av olika privata och kommunala aktörer. Storleken på nätföretagen varierar från små ekonomiska föreningar med ett tiotal kunder till stora företag med flera hundra tusen kunder. De tre största företagen har cirka 800 000 uttagsabonnemang vardera och ytterligare sju företag mellan 100 000 och 300 000 abonnemang i uttagspunkt. Dessa tio företag har sammanlagt över 3,3 miljoner uttagsabonnemang, medan de tio minsta företagen sammanlagt har färre än 7 000 uttagsabonnemang. Medelvärdet är cirka 36 000 uttagsabonnemang per nätföretag, medan medianen är betydligt lägre, cirka 11 000.

Regelrådets bedömning. Förslagsställaren beskriver berörda företag utifrån antal, storlek och bransch. Beskrivningen är tydlig och förslagsställaren ger en bra bild elmarknadens aktörer.

Regelrådet finner beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Ei beskriver effekterna för företag under respektive förslag. Ei anger att kostnaden per nätföretag att addera systemlösningar för att automatiskt tillgängliggöra mätvärden till slutkund uppskattas till 200 000–1 500 000 kronor. Kostnaden baseras på de kostnader nätföretag har uppskattat för att implementera automatiserad hantering av register för tillgång till mätvärden. Många nätföretag har dock redan frivilligt implementerat systemlösningar som gör det möjligt för slutkunder att ladda ner sina mätvärden via kundportalerna. De uppfyller således redan de tvingande EU-kraven som träder i kraft från och med den 5 januari 2025. Ei bedömer att det kan finnas ett fåtal nätföretag som behöver vidta åtgärder för att uppfylla kravet. Kostnaderna beräknas därför för ett tiotal företag som behöver göra anpassningar av datasystem. Den totala kostnaden beräknas till totalt 2–15 miljoner kronor.

Förslaget om nätföretagens nya roll som leverantör av uppgiftstillgång och tillståndsadministratör bedöms av Ei kräva små insatser. Nätföretaget behöver beskriva att man har en skyldighet att tillgängliggöra mätvärden för behöriga parter och slutkunden. Informationen kan också behöva inkludera vad en begäran ska innehålla och var och hur begäran ska göras. Kostnaden uppskattas till runt 100 000 kronor för företag med många kunder och cirka 50 000 kronor för små företag med få kunder. Uppskattningen bygger på tidigare uppskattningar av anpassningar med anledning av nya regler för fakturainnehåll. Kostnaden per system som ska ändras så att systemlösningar för automatisk uppdatering av register utvecklas har av nätföretag uppskattats till 200 000–1 500 000 kronor. Kostnaden för samtliga 174 nätföretag beräknas därför innebära kostnader motsvarande cirka 20–170 miljoner kronor vardera för de två olika delarna av registret. Ytterligare kostnader som följer av nätadministratörernas nya föreslagna roll framgår på s. 118-120 i remissen. Ei anger att Elleverantörer inte påverkas av att nätföretag åläggs de roller som anges i genomförandeförordningen. Ei föreslår att krav på att elleverantörer ska lämna uppgifter om historisk förbrukning till utsedda företag ska tas bort. Elleverantörernas kostnader för mätdatahantering bör därmed sjunka, anger Ei, men beräknar inte vilka siffror det kan röra sig om.

Vad gäller förslaget som innebär att nätföretag kommer att åläggas skyldigheter att rapportera de uppgifter som ska rapporteras av medlemsstaten, enligt artikel 10 i genomförandeförordningen, så anger Ei att en arbetsgrupp har tillsatts för att titta vidare på detta. Arbetsgruppen ska senast den 1 juli 2024 offentliggöra riktlinjer för rapportering av nationell praxis. Ei uppskattar preliminärt den första rapporteringen till 5–10 persondagar och därefter 1 persondag årligen. Det motsvarar 2 500 000–5 000 000 kronor det första året och därefter 500 000–1 000 000 kronor per år för samtliga nätföretag.

Sammantaget bedömer Ei att nätföretag kommer att åläggas skyldigheter som kan driva kostnader och att dessa skyldigheter följer av tvingande EU-krav. Om Ei får rätt att besluta om föreskrifter och utformar regler så att automatisering av processer möjliggörs kan nuvarande kostnader för tillgängliggörande av mätvärden reduceras väsentligt, anger Ei.

Ei anger även att kraven underlättar för slutkunder och behöriga parter inom hela EU få tillgång till mätvärden på ett effektivt, enkelt och säkert sätt, så att energirelaterade tjänster kan användas. Ei bedömer vidare att administrationen för behöriga parter kan minska när slutkunder själva kan begära att behöriga parter ska få tillgång till deras mätvärden.

Regelrådets bedömning. Ei beskriver förslaget påverkan på företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet. Beskrivningen är tydlig och utförlig. Regelrådet konstaterar att Ei inte gör någon uppskattning av vilka besparingar som förslagen innebär, bland annat gällande förslaget om att ta bort kravet på att elleverantörer ska lämna uppgifter om historisk förbrukning. Vidare saknas en beskrivning av förslaget totala kostnader för företagen. Regelrådet finner att en komplettering med dessa beskrivningar hade förbättrat utredningens kvalitet.

Regelrådet finner därför att beskrivningen av förslaget effekter för berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är godtagbar trots önskvärda förtydliganden.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, vilket är en brist. Även om de flesta konsekvenser som följer av förslagen bedöms påverka elnätsföretag, som inte är konkurrensutsatta, behöver en sådan bedömning redogöras för i konsekvensutredningen. Regelrådet finner därför avsaknaden av beskrivning av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden. Regelrådet finner inget som talar för att det kan finnas en sådan påverkan, varför Regelrådet inte ser detta som någon brist. Regelrådet finner således avsaknaden av en beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Konsekvensutredningen innehåller ingen beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning. I något fall beskriver Ei förväntade effekter för små företag. Ei anger att förslaget som innebär att nätföretag behöver beskriva att nätföretag har en skyldighet att tillgängliggöra mätvärden för behöriga parter och slutkunden, kan innebära en kostnad upp till runt 100 000 kronor för företag med många kunder och cirka 50 000 kronor för små företag med få kunder.

Ei anger samtidigt i kostnadsbeskrivningen att det inte finns några möjligheter att göra särskilda anpassningar för små och medelstora företag i ellagen och mätförordningen eftersom förslagen utgår från tvingande EU-krav.

Regelrådets bedömning. Konsekvensutredningen innehåller ingen preciserad beskrivning av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning. Regelrådet konstaterar att förslagen följer av tvingande EU-krav och att det därför inte är möjligt att ta särskilda hänsyn till små företag. Regelrådet konstaterar även att Ei ska, givet förslagen, arbeta vidare med detaljerade föreskrifter. Regelrådet anser att det är viktigt att analysera konsekvenser för små

företag i det fortsatta arbetet samt huruvida det är möjligt att ta särskilt hänsyn till dessa i utformningen av ytterligare regler eller andra krav. Regelrådet finner att beskrivningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner beskrivningen av förslagets bakgrund och syfte, alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd, förslagets överensstämmelse med EU-rätten, tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser, berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, påverkan på företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet, påverkan på företag i andra avseenden och särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar. Regelrådet finner beskrivningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regelrådet konstaterar att förslagsställaren gör mycket utförliga och pedagogiska beskrivningar av förslaget och dess effekter för berörda företag, särskilt vad gäller alternativa lösningar och förslagets påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet. Regelrådet konstaterar vidare att etablerandet av en central elmarknadshubb på den svenska elmarknaden skulle göra att framtidens krav på informationshantering skulle kunna mötas på ett kostnadseffektivt och kundvänligt sätt, men att Ei bedömer att det inte skulle vara möjligt att utreda och få på plats till 1 januari 2025.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2 maj 2024.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Hans Peter Larsson, Helena Fond, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Katarina Kjellström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Kjellström
Föredragande